

PREZES

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

dr Jarosław Szarek

Szanowni Uczniowie, Szanowni Pedagodzy, Pasjonaci Najnowszej Historii Polski,

ziemiaństwo polskie to „zaginiony świat”, którego piękno zostało sponiewierane przez komunistyczną propagandę w ostatnich kilkudziesięciu latach XX wieku. Ale przeszłość, tak jak prawda umie się bronić. Nawet po latach powraca do nas w publikowanych wspomnieniach, listach czy świadectwach. Konkurs organizowany przez Instytut Pamięci Narodowej jest jedną z form wydobycia tego świata na powierzchnię i ukazania jego cech charakterystycznych oraz systemu wartości, którym kierowali się jego przedstawiciele. Jest próbą przypomnienia jego świetności, wkładu w polską kulturę, tradycję i pamięć narodową, a przede wszystkim uzmysłowieniem roli, jaką odegrało w czasie II wojny światowej, angażując się w organizowanie własnych struktur konspiracyjnych, wspieranie Armii Krajowej i podejmowanie dziesiątków innych przedsięwzięć, ratujących substancję polskiego narodu przed wyniszczeniem. Warto wspomnieć, że ziemianie, biorąc udział w akcji „Burza”, nawiązywali do żywych w ich środowisku tradycji powstańczych i niepodległościowych. Dla wielu z nich była ona spełnieniem testamentu przodków walczących w powstaniach narodowych. Z kolei los polskich ziemian na wschodniej ścianie Rzeczypospolitej został przypieczętowany sowiecką „Akcją Katyńską” z wiosny 1940 roku, będącą fizyczną eksterminacją polskich elit na ziemiach okupowanych przez ZSRS. Dopełniły go cztery wielkie deportacje, w czasie których do łagrów i na zesłanie wywieziono także przedstawiciele kresowego ziemiaństwa.

Po wojnie, w wyniku tzw. reformy rolnej ziemianie zostali nie tylko pozbawieni swoich majątków, przez co stracili swoje „gniazda rodzinne”, ale przestali istnieć również jako grupa społeczna. Stali się zatomizowaną, pozbawioną wpływu na społeczeństwo warstwą, rozproszoną po dużych ośrodkach miejskich w komunistycznej Polsce i na emigracji. Ma to o tyle znaczenie, że kultura polska w dużej części opierała się na tradycji

1/2

#MOJA NIEPODLEGŁA.

ziemiańskiej, która była kontynuatorką kultury szlacheckiej. Bilans strat z powodu likwidacji ziemiaństwa jest nie do powetowania. Współcześnie braki te są właściwie nie do nadrobienia. Stąd rozważania nad znaczeniem polskiego ziemiaństwa w naszej historii pozostają w pełni uzasadnione. Dzięki nim możemy zmierzyć się nie tylko z mitem ziemiaństwa w obiegu publicznym, ale także wskazać współczesnym elitom wzorce do naśladowania. Postawy takich ludzi jak Karolina Lanckorońska, Witold Pilecki czy Leon Krzeczunowicz stanowią bowiem jasny przykład odpowiedzialności za Polskę, za naród, za drugiego człowieka. Warto również przekazywać te wzorce młodzieży, która już niedługo przejmie rolę i będzie decydować o naszym życiu społecznym i politycznym.

Z wyrazami szacunku,

